

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. — Za oznanila
se plačuje od navadne
vrstice, če se natisne
enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.,
in vsakokrat za kolek
30 kr.

Prineski iz farnega premoženja v cerkveni zálog.

Nekdanji pretkani minister na Francoskem, Talleyrand, je izrekel besedo, sleparju primerno, da je namreč človeški jezik zato iznajden, da se (prave) misli zakrivajo. — Tako delajo dandanas vse lažnjive novine in mnogi hujskalci, ki se plazijo po svetu in prav potuhnjeno ljudem resnico prikrivajo. Dobro vedoč, da priprosti ljudje (in k takim spadajo tudi mnogi, ki hoté kaj boljsega biti) navadno niti novin ne berejo niti stvari, za ktere gre, ne umejo, jih zastran „verskih“ postav slepijo s tem, da niso čisto nič nevarne, da se vere ne dotikajo, da se bo le škofom in nekterim bolj premožnim kloštrom in duhovnikom („faram“ ali „župnijam“ ne rečejo, ker vedó, da to srenje zadeva) nekaj vzelo, da bodo drugi boljše plačilo dobili itd. Težko je razsoditi, izvira li tako govorjenje bolj iz hudobnega namena, ali pa le iz nevednosti. Bodi si pa eno ali drugo, nam pripada dolžnost, resnico povedati, ljudstvo zmot varovati. —

Popisali smo po resnici prvo „versko“ postavo, povedali tudi, kaj da poglavar kat. cerkve in višji pastirji o njej in drugih mislijo. Ako je že dr. Vošnjak čutil, da ustvari prva „verska“ postavica policijsko nadoblast nad duhovniki, pa je vendar za njo glasoval, vedó naši bralci še več, da namreč razdira osnovo kat. cerkve, ker jemlje papežu in škofom svobodo in oblast vladati, kakor jim je od Boga naročeno, ter daje vso oblast posvetni vladi, da si pripravi duhovščino, kakoršne si sama želi. Kar še pa vse pride gledé vzreje duhovnikov itd., še ne vemo.

Pomislimo zdaj drugo postavico, ki določuje, koliko da se ima iz farnega premoženja vsako leto plačevati v cerkveni zálog (Religionsfond.) Bralci se bodo kmalu prepričali, da to ne zadeva samo duhovnikov, ampak srenje,

ki utegnejo v malo letih nasledke britko občutiti. Prinesek se ima določiti po tem, koliko da znaša vse farno premoženje z ustanovami (stiftengami) vred. Merilo pa je sedaj veljavna premožnina (Gebühren-Aequivalent.) Ta se pa vsled postave od 8. maja 1870 določuje tako, da se zemljišni davek 150krat pomnoži, kar se šteje kot vrednost vsega premoženja, kteremu se potem procenti novega davka naložijo. Novi davek se bo torej po naslednjem primeru določil: A plačuje 40 gld. zemljišnega davka; $40 \times 150 = 6000$ gld. Toličke vrednosti bilo bi vse farno premoženje. Ker se vsled postave (§. 9.) do 10.000 gld. premoženja plačuje $\frac{1}{2}\%$, mora A. v 10 letih v cerkveni zálog plačati 300 gld., vsako leto 30 gld. — Vrh tega mu ostanejo vsi drugi davki, in toraj tudi dosedanja premožnina. In če so pri fari ustanove, pridejo tudi te pod novi davek, in toraj mora A. nad 30 gld. vsako leto več plačati.

Postava ne dela nobenega razločka med nepremakljivim in premakljivim premoženjem, in prav iz tega nastane nova nevolja. Znano je namreč, da zemljišča dandanas morebiti komaj še 3% prihodka dajejo; pri premakljivem premoženju, državnih papirjih postavim, pa ima užitek najmanje 5% prihodka. Tako bo nepremakljivo premoženje prav hudo zadeto, in nasledek bo, da se bo skušalo spremeniti — v premakljivo premoženje, to je: cerkvena zemljišča pridejo sčasoma v tuje roke, ali se pa prosilci za večje fare oglašali ne bodo. Po prej navedenem načinu se bo naložilo na farno premoženje do 10.000 gld. vrednosti $\frac{1}{2}$ procenta novega davka, do 20.000 gld. $1\frac{1}{4}$ proc., do 40.000 gld. $2\frac{1}{2}$ proc., do 60.000 gld. $3\frac{3}{4}$ proc., do 80.000 gld. 5 proc., do 100.000 gld. $6\frac{1}{2}$ proc., do 200.000 gld. 8 proc., do 400.000 gld. $12\frac{1}{2}$ procenta. —

Labko je se ve da reči, da bo to le premožnejše fare bolj zadelo, da se proti temu ni pritoževati, ako se bo iz tega, kar ene več imajo, drugim na korist obračalo! Kaj pa pravica k

temu pravi? Premoženje skoro vsake fare nastalo je iz pobožnih ustanov, in ko bi pokojni blagi ustanovniki govoriti mogli, bi na glas protestirali proti temu, da mora uživnik sicer ustanovne dolžnosti zvrševati, prihodnina se mu pa krči. Vrh tega so tudi stroški pri večjem posestvu večji, iz druge strani je pa tudi zloženo posestvo v gospodarskem oziru na boljsem, kakor tudi državna blagajnica iz njega več dobička ima. —

Naj se računi kakor hoče, tirja novi davek skoro polovico vse prihodnine iz zemljišča, z drugo polovico pa plačuj vse druge davke in skrbi za vse druge potrebe, če moreš. Sploh je napačna pot, od premoženja davek pobirati, namesto od dohodka. K vsemu temu še pa to, da vlada ni povedala, za kaj da bode te visoke princeske (samostanom so od 100.000 gld. naprej še povišani) potrebovala. V §. 26. je le rečeno, da se bodo obračali v zboljšanje rednih prihodkov dušnih pastirjev. Pa na koliko da se bodo ti zboljšali, ni rečeno, torej vlada davek tirja, preden še ve, koliko ga bode potrebovala.

Od ene strani previsoki davki, od druge strani pa vsled prve „verske“ postave, kakor že tudi vsled vojaške — pomanjkanje duhovnikov, slednjič pa strahovanja in premnoge sitnobe, katerim bo marsikteri izpostavljen, to bodo nasledki „verskih“ postav, katere se slovenskim liberalcem tako nedolžne dozdevajo, da ne vrat na nos za nje glasujejo! — Vse drugače sodijo česki poštenjaki, ki so v drž. zboru. Dr. Meznik, iz čigar govora smo poglavitne reči v pojasnjenju te nove dačne postave posneli, odgovarjal je levičnikom na očitanje, zakaj da on s svojimi tovariši proti konfesionalnim postavam glasuje, tako-le: „Mi to storimo, ker je minister izrekel, da meri postava tudi naš mandatarje (poverjenike — namreč duhovnike, ki pa to niso) državnopravne opozicije. Pri taki izpovedbi nam je odkazana pot zdrave politike, da svojih duhovnikov, ki stojé zvesto na naši strani, ki imajo velikih zaslug pokazati, da so nam ohranili narodnost in omikalni narod, ne izdamo c. k. okrajnim glavarjem ter ne pripomagamo, da se jim prežitek na pičlo meri.“

Če je to, kakor mora vsak pameten človek spoznati, „zdrava politika“, se držijo liberalni slovenski poslanci prav nezdrave politike, ki nasprotno postopajo. Mi tega zdaj zabraniti več ne moremo. Kar pa zamoremo, je, da protestujemo proti temu, ako se kdo drzne, to nezdravo, nemodro politiko modro imenovati, črno v belo, krivo v ravno prebračati in ljudi begati.

Dr. Jož Šuc,

kandidat za deželni zbor.

Pri volitvi deželnega poslanca dne 9. maja za Marenberški, Slovenski in Šoštanjski okraj si bosta nasproti stala dva kandidata: Dr. Jož

Šuc, mestni župnik v Slovensgradu, postavljen za kandidata od slovenske katoliške stranke, in pa Feliks Schmid, kandidat nemške liberalne stranke.

Koga izmed teh dveh boste volili? — Pomislite to-le: Pri volitvi poslanca, ki bi naj umno in pogumno Vaše prave koristi zastopal, ne gre za osebo, marveč in edino za to, h kateri stranki da kandidat spada. Pri volitvi v Slovensgradu tedaj ne pojde za to, al volite g. doktorja Šuca ali pa Schmidu, ampak šlo bo za to: ali volite nemškega liberalca, ali pa sorodnega slovenskega in katoliškega moža, kateri se Vam edino le zato predstavlja za kandidata, ker pozna vse Vaše in slovenskega ljudstva potrebe in želje, ter si je svest, da jih tudi v zboru med našimi hudimi nasprotniki prav zastopati zamore. Tedaj na stranko je treba gledati, h kateri kandidat spada, da se pravi poslanec izvoli.

Kaj pa hoče nemško-liberalna stranka? Pred vsem bi rada nas Slovence celó ponemčila, ter nam vsled tega ne privoščí ne trohice narodnih pravic. Slovenci nemamo ne ene narodne srednje šole, v domačih šolah se pa tudi maternemu jeziku godi kakor ubogemu pritepecu, kterege postavljajo za vrata ali ga pa čez prag pahajo. — Kaj da je nemško-liberalna stranka, imajoča večino v dež. zboru, v okrajnih in srenjskih zadevah nam naklonila, čutite najbolj sami in ne bomo tukaj razkladali, ker je „Gospodar“ o tem že toliko pisal, da mora vsak pameten mož spoznati, v kake stiske da nas je nemško-liberalna stranka spravila. G. dr. Šuc Vam bo to pred volitvijo vse razložil.

Dobro tudi veste, kakošne da so šolske zadeve, kako da je po novih šolskih postavah učitelj čisto prost dolžnosti, otroke k čednemu krščanskemu vedenju napeljevati, v duhu sv. vere vzrejevati; na vse to mu ni treba čisto nič gledati, kakor tudi na to ne, ako farani procesije imajo ali kako drugo posebno cerkveno svečanost. Kateket bi naj v 2 urah na teden sam vse opravil! Pa tudi to je nemški liberalni stranki gnjus, da še sploh katoliški duhovnik v šoli krščanski nauk uči, najrajši bi ga prej ko prej celó iz šole odpravila!

To je ob kratkem duh in námer nemško-liberalne stranke, h kateri spada z dušo in sreem Feliks Schmid z Marenberga, in zatorej Vam ga nemškutarji in liberalci po vsej sili vrinuti hočejo.

Slovenska katoliška stranka pa si prizadeva, da bi se Slovenec povsod spoštoval, da bi se njegovi sini pri oddajanju javnih služeb, zato ker so Slovenci, nazaj ne stavljali, sploh da bi se njihove pravice povsod pripoznale, zlasti pa, da bi se otroci še le potem, ko so se v maternem jeziku izučili, začeli se nemškega po potrebi raznih krajev vaditi: kajti naša stranka ve, da „kolikor jezikov kdo zna, toliko človekov velja“.